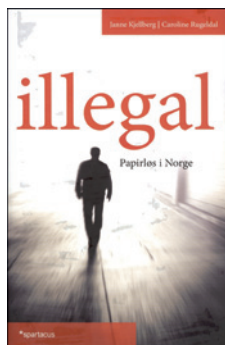

Kan et menneske være ulovlig?

Janne Kjellberg, Caroline Rugeldal
Illegal
 Papirløs i Norge. 199 s, ill. Oslo: Spartacus
 forlag, 2011. Pris NOK 299
 ISBN 978-82-430-0605-8

Dette er en dokumentarbok for «hvermandsen» som ønsker å forstå hva som ligger i begrepet «papirløs». Boken er skrevet av to journalister i NRK og preges av grundighet og fagkunnskap. Intensjonen er å gi et innblikk i hvordan det er å leve ulovlig i Norge. Forfatterne målsetting er å se menneskene og politikken i sammenheng. «Ved å la være å forholde oss til de papirløse erfaringer risikerer vi ikke bare å usynliggjøre livet til flere tusen mennesker, men også å stenge oss selv ute fra viktig kunnskap om vårt eget samfunn.»

Illustrasjonene i svart-hvitt blir for meg et symbolsk uttrykk for den svart-hvitt-retorikken mediene er fulle av, men som forfatterne behendig unngår ved sine reflekterte beskrivelser.

Strømmen av papirløse som forsøker å få et bedre liv i Europa, består kun av enkeltmennesker, og forfatterne presenterer oss for Ismael. Gjennom hans historie belyses ulike aspekter av det å være papirløs i Norge i dag, og boken er derfor ikke bare en dokumentarbok, men kan leses som en spennende – og rystende – roman.

Ved å følge Ismael, som etter mange år i Norge plutselig forsvinner, blir det mulig å følge en enkelt skjebne uten at Maria Amelies historie blir gjentatt (1). For, som det står i forordet: «Det å synliggjøre den norske asylpolitikken bakside kan ende med plutselig tvangsretur, med tap av arbeid eller studieplass. Å få sin historie eksponert i media kan også få konsekvenser i hjemlandet, noe som kan gjøre retur enda farligere. Synliggjøring øker sårbarhet, mens usynliggjøring tapper mennesker for selvrespekt og verdighet.»

Dette er en viktig bok, som utfyller andre bøker, bl.a. *Asylbørn i Danmark*, som jeg nylig anmeldte i Tidsskriftet (2), der de psykiske konsekvensene av et liv som asylsøker og papirløs beskrives.

Spesielt viktig er kanskje beskrivelsene av helsetjenester til papirløse. Det er et stort paradoks at vi krever at u-land skal følge menneskerettighetene for å beskytte svake og sårbare grupper mot overgrep, mens vi nasjonalt ikke gir alle mennesker samme rettigheter som våre egne borgere. Helsesenteret for papirløse, som Kirkens bymisjon i Oslo åpnet rett før jul 2010, mottar pasienter fra hele landet, også foreldre med barn.

I samtalen med representanter for offentlige og frivillige organisasjoner fremmes en rekke konstruktive forslag til hva som kan gjøres for å bedre situasjonen. *Illegal* er derfor en brannfakkell. Våkne opp!

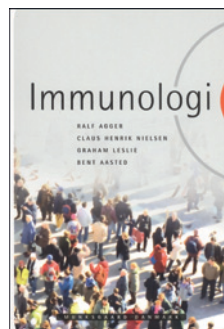
Aina Basilier Vaage

Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk
 Sandnes

Litteratur

1. Maria Amelie. Ulovlig norsk. Oslo: Pax forlag, 2010.
2. Vaage AB. Asylpolitikken skader barna. Anmeldelse av: Vitus K, Nielsen SS. Asylbørn i Danmark. En barndom i undtagelsestilstand. Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 1810.

Søkelys på det humane immunsystemet

Ralf Agger, Claus Henrik Nielsen,
 Graham Leslie et al.
Immunologi
 495 s, tab, ill. København: Munksgaard
 Danmark, 2011. Pris DKK 598
 ISBN 978-87-628-0948-2

Flertallet av immunologibøker dreier seg mer om mus enn om menn, i hovedsak fordi det er enklere å studere immunsystemet i en mindre kompleks modell. Det er ikke noe problem å få tak i 100 genetisk identiske mus, mens 100 eneggede tvillinger er mangelfulle. Med mus som studieobjekt kan man få langt mer presise svar med mindre biologisk variasjon, og denne forskningen har vært helt sentral for mye av den viten vi i dag har, også om det humane immunsystemet. Men selv om ekstrapolering av kunnskap fra mus til mennesker er mulig i mange tilfeller, vet vi også at det er store forskjeller som gjør at det er behov for mer inngående studier hos mennesker.

Det finnes en rekke utmerkede lærebøker i immunologi, både på norsk og engelsk. Forfatterne av *Immunologi* har sett behovet for en stramt komponert lærebok på dansk for leger, tannleger og veterinærer, men også andre yrkesgrupper, hvor man legger vekt på det vi vet om det humane immunsystemet. Boken har et format som er litt større enn en pocketbok, og teller nesten 500 sider.

I de første 11 kapitlene beskriver forfatterne basale immunologiske mekanismer, bl.a. det raskt voksende feltet som omhandler immunsystemets gjenkjennelse av omverdenen. Disse etterfølges av åtte kapitler som omhandler klinisk relevante problemstillinger, og vies omtrent halvparten av plassen. Her skiller boken seg klart fra mange andre lærebøker ved at man dekker stoffet på en mer utfyllende måte. Dette er viktig siden immunmodulerende behandling innen bl.a. kreft og autoimmune sykdommer får en stadig viktigere plass i moderne medisin. Man er åpen på at det trengs mer forskning på mennesker: «For all the mice in the audience, I have wonderful news...»

Vektleggingen av immunologiens rolle i sykdomsutvikling og behandling gjør boken spesielt egnet for lesere med medisinsk bakgrunn. De to siste kapitlene dreier seg om immunologiske teknikker, hvor man dekker både klassiske og mer moderne metoder.

Boken er gjennomført og rikt illustrert med svært flotte og pedagogiske figurer som gjør at man får lyst til å lese videre. Språket er enkelt, og forfatterne legger stor vekt på å bruke danske termer, med de engelske i parentes. Det er ikke nødvendigvis en fordel for norske lesere, da vi her ofte bruker engelsk terminologi («scavenger receptor» i stedet for «affaldsreceptor»). Referanser er dessverre utelatt.

Immunologi vil kunne forsvare sin plass i bokhyllen som en mellomstor lærebok for alle som trenger en innføring og videreutdanning i faget på en inspirerende og oversiktlig måte.

Johanna Olweus

Seksjon for immunologi
 Institutt for kreftforskning
 Oslo Universitetssykehus, Radiumhospitalet
 og
 Institutt for klinisk medisin
 Det medisinske fakultet
 Universitetet i Oslo